

"ישיבישע בלאט" - "הדף היומי" ש"ת ומ"מ - ל"עיון בעומק דברי הגמרא"

דף לא.

השאלות

1. מנין לנושה בחבירו שלא יאמר אטעננו וכו', שלא יאמר אכפרנו וכו', ת"ל מדבר שקר תרחק, וקשה הא מקרא זה נלמד דאסור לשקר אפילו בסיפור דברים בעלמא, וק"ו היכא שני"מ לממון?
  2. מנין וכו', ויל"ע למה נאסרו דברים אלו, הא הלכה דעביד איניש דינא לנפשיה, אפילו במעשים וכו"ש הכא שזה ע"י טענות בעלמא?
  3. לאפוקי מלך, ועי' רש"י דאין זה כבודו לעמוד בשעת העדות והתחייבנו שתהא אימתו עלינו, וקשה שיעיד מיושב כמו ת"ח שמעיד מיושב?
  4. ברמב"ם איכא סתירה דבהלכות שגגות (י' ז') כתב שמלך מביא קרבן על שבועת העדות, ובהל' שבועות (י' א') כתב שאם היה אחד מהעדים מלך אינו חייב קרבן שבועה?
  5. באר הרשב"א שעד שפסול מדרבנן חייב קרבן כיון שהיה תועלת בעידותו אם תפס הבע"ד, וקשה הא לקמן (לג:) מבואר דעדים שראו שהדליק גדישו בשבת פטורים כיון שקלדב"מ ואף שהיה מועיל שם תפיסה?
- תוד"ה ורואה, עי' תומים ט' ג' שמבאר דסוגיא בסנהדרין איירי שרואה טעות, וכאן איירי שנראה לו שיש לדון אחרת.

אתבענו במאתיים וכו' ואגלגל עליו, ועי' רש"י דיש לו תביעה נוספת וכו' והקשה ברעק"א דא"כ סגי שיתבע שוב את ב' התביעות ביחד, ומכאן מוכיח באיילת השחר דיכול לגלגל כהאי גוונא אף שכבר כפר פעם אחת.

אבל משחק בקוביא מדאורייתא מחזא חזי ורבנן הוא דפסלוהו, ועי' רשב"א שהיתה מהני עידותו אף שבפועל אינו יכול להעיד בגלל שרבנן פסלוהו, שאם תפס הנתבע אין מוציאין מידו, או שיכול לגרום לממון ע"י שיודה הבע"ד, ועי' מה שהקשה על תי' זה, ועי' תוד"ה ורבנן, שנראה שלא הוצרכו לתיחוצי הרשב"א עי' ברכת אברהם.

ע"ב

1. השביע עליהם ה' פעמים וכו', כפרו חייבין על כל אחת ואחת, וקשה הלא אם נדון את הכפירה על כל שבועה, הלא אחר הכפירה הראשונה כבר אינם יכולים לחזור בהם, דאין אדם משים עצמו רשע, וא"כ בכפירה שנייה כבר אינם ראויים להעיד?
2. שלח ביד עבדו וכו' הרי אלו פטורים, ומבואר דשליחות לא מועילה, וקשה דהרמב"ם (שבועות ט' ו') כתב דאין העדים חייבים קרבן עד שישמעו מפי התובע או שלוחו?

תוד"ה ואין עי' מה שהקשו על רש"י דלעיל ל:, ועי' ר"ן במה שיישב דבריו.

משביע אני עליכם ואמר אמן, ואם שתקו כתב רש"י דפטורים וברמב"ן חולק, ועי' רשב"א ובדרכי דוד שם.

התשובות

השתדלנו להביא את תמצית דברי המפרשים, מלבד אלו המובאים בגמ' כמו תוס', מהרש"א רש"י וכדו'

1. כן הקשה הגר"י פערלא בהגהות לרס"ג מצוה כב', והוכיח מכן ששקר בעלמא שלא בטענות בב"ד הוא מדה מגונה ואסור אולי מדרבנן, וכ"כ ב"עלי שור", אמנם בחפץ חיים פתיחה באמ"ח יג' נקט שהוא איסור מדאורייתא וכן נראה בסמ"ק (רכו'), וזהר הרקיע עשין קנט'.
2. כן עורר הרשב"א שו"ת ח"ג פא' ומכאן הוכיח ששקר שאני ואסור, והטעם נראה ששם כופהו לעשות הדין אבל הכא משיג את דינו שלא בדרך הישרה, אמנם בש"ך עה"ס"ק נ"ל הוכיח מדברי הראב"ד דמותר לומר איני יודע כדי להנצל מגלגול שבועה שאינו חייב בה, ויש לחלק דשם הוא לסלק השבועה מעליו, אבל הכא בגמרא איירי שיוציאו ממון על פי דיבורו וזה אסור.
3. כן הקשה הגבורת ארי (יומא עד.), ותי' דלפי דברי התוס' לעיל (ל: ד"ה עשה) בתירוצו השני דעשה דכבוד התורה עדיף ניחא דזה ליכא אצל מלך, אמנם לתי' הראשון צ"ל דעצם ביאתו לב"ד זהו הבזיון, וכמו שכתב הריטב"א כאן, ועי' מהר"ם שיק.
4. בתוספת יו"כ (יומא עד:) כתב דבשגגות איירי שידע עדות למלך אחר, או שנשבע קודם שנעשה למלך, ובמנחת חינוך קכג' טו' מחלק בין עדות בממונות לעדות באיסורים, ובחתי"ס כאן כתב לחלק בין מושבע מפי עצמו שחייב בכל אופן למושבע מפי אחרים.
5. כן הקשו השב שמעתא ש"ז פ"ג ועוד, ותירץ שהנ"מ של תפיסה מהני רק היכא שיש חיוב בעצם כמו כאן, רק העד מנוע מלהעיד, משא"כ בדין קלדב"מ אין חיוב כלל וכל התפיסה אינה רק לקיים החיוב ביד"ש, ובמרחשת (ח"ב כג' ג' יא') כתב דנ"מ אי מותר לתפוס לכתחילה או רק בדיעבד מהני.

ע"ב

1. כן הקשה הריטב"א וכעין זה הקשו התומים וקצה"ח סי' כח' שכבר נפלו להעיד בגלל השבועה, ותי' הריטב"א דאם היו חוזרים בהן היינו עושים פלגינן ומאמינים לעדות ולא למה שנשבע לשקר, ובקצה"ח סק"ח כתב דיכולים לומר ששכחו העדות, ועיי"ש מה שהביא בשם אחיו להקשות ע"ז ותירוצו.
2. כן הקשה רעק"א בתוס' על המשניות ונשאר בצע"ג, ובגליונות על הרמב"ם הביא את התורת חיים שעמד בזה ויישב שאיירי בבא בהרשאה דמהני כמבואר לקמן לג:, וע"ע אבי עזרי שבועות ז' ו' מה שמיישב.

לע"נ הרב חיים בן ציון בה"ג רבי משה זצ"ל נלב"ע טו' כסלו תשע"ח

להנצחות והארות 0527652935, או 7652935@gmail.com לקבלת הדף במייל שלח

בקשה לכתובת זו, והדף יישלח אליך בל"ג מידי יום.

חדשו נפתח קו טלפון בו ניתן לשמוע את השאלות והתשובות מידי יום-0795255901
השאלות ינתנו מידי בוקר - התשובות בשעות אחר"צ, בקרוב יהיה ניתן להשאר תשובות.